

**“WE WISTEN DAT WE
ZIEK KONDEN WORDEN
EN MISSCHIEN ZELFS
OVERLIJDEN”**

Prof. dr. Pascal Vanelderren,
Spoed

De dienst Spoedgevallen heeft in crisissituaties een cruciale rol voor de opvang en triage van slachtoffers en patiënten. In zeer korte tijd werd de dienst omgebouwd tot een efficiënte post met twee flows en een noodhospitaal.

Jullie stonden als dienst Spoedgevallen helemaal in de frontlinie. Waren jullie op deze pandemie voorbereid?

Prof. dr. Pascal Vanelderden: "Door de ernstige taferelen die we zagen in China en Italië wisten we al snel wat er zat aan te komen. We beseften dat we zouden getroffen worden, maar de grote omvang van deze pandemie had niemand vooraf kunnen inschatten. Uiteindelijk hebben ook wij een vergelijkbare crisis meegemaakt als Italië of Frankrijk. Zeker in Limburg, de zwaarst getroffen regio in België."

"We waren zeer goed voorbereid. Onze bedden capaciteit op Spoed was snel uitgebreid en we hadden een mooi opschalingsplan in geval dit niet zou volstaan. Het is uiteindelijk heel erg druk geweest maar we hebben steeds ons hoofd boven water kunnen houden."

"Dit mede door de goede ondersteuning van de staf van het operatiekwartier waardoor we steeds over voldoende artsen beschikten. En de samenwerking met Intensieve Zorgen (IZ) waardoor we kritieke patiënten heel vlot konden doorschuiven. Hiermee is opnieuw bewezen dat ons organisatie model om alle kritieke diensten in één groep samen te brengen goed werkt, ook tijdens crisissituaties." "Ook met management en directie kon kort op de bal gespeeld worden. Belangrijk ook hier was de snelle 'upscaling' van verpleegkundigen omdat we met twee strikt gescheiden flows werkten die we uiteraard omwille van de infectieuze pathologie niet konden mengen zoals we in reguliere periodes doen."

De opvang van patiënten was tijdens de pandemie een voorbeeld van samenwerking voor alle diensten in het ziekenhuis. Hebben jullie dit ook zo ervaren?

"Met de diensten Pneumologie en Geriatrie werden vlotte afspraken gemaakt om patiënten vanuit de respiratoire COVID-19-flow vlot naar de afdelingen te kunnen laten doorgaan. We hebben ook puik samengewerkt met de dienst Ziekenhuishygiëne om alle veranderingen in het zorglandschap en de gevalsdefinities vanuit Sciensano elke dag door te voeren. De dienst Technische Zaken heeft op 1 dag een noodhospitaal met 18 boxen gebouwd in onze garage met bedden, monitoring en zuurstof. Er was een duidelijke bewegwijzering voor patiënten aan

de buitenkant. En dit zijn maar enkele van de vele belangrijke voorbeelden."

"Deze crisis was een perfecte stresstest voor het systeem op microniveau binnen de kritieke diensten maar ook op macroniveau naar de rest van het ziekenhuis om de samenwerking tussen alle verschillende diensten mooi als tandwielen in elkaar te passen."

Waren jullie vertrouwd met pandemieën van deze ernstgraad?

"Nee, maar we wisten dat het geen influenzapathologie was. We wisten dat artsen, verpleegkundigen en andere medewerkers ziek konden worden en misschien zelfs overlijden. In Italië hebben een op vier zorgverleners COVID-19 gekregen en er zijn zelfs jonge artsen aan overleden. Qua stress brengt dat toch wel wat met zich mee. Zorgverleners waren ook bang om het virus mee te nemen naar huis en hun familie te besmetten... Maar als we terugblikken, zien we dat ons persoonlijk beschermingsbeleid adequaat was: het aantal overdrachten was zeer beperkt."

"Uiteindelijk hebben we zeer veel samenhorigheid en solidariteit ervaren in het team. Iedereen droeg zijn deel van de last en deed zijn werk. Zonder verlamd te zijn door angst."

Hebben jullie iets geleerd? Wat nemen jullie mee?

"Natuurlijk, je leert altijd. Hier hebben we vooral geleerd hoe we 'mass casualty events' – traumatologische pathologieën in grote aantallen - goed kunnen opvangen door van onze garage een noodhospitaal te maken. Door flows binnen onze Spoed te hanteren die heel snel kunnen geïnstalleerd worden met upscaling, downscaling en isolatie..."

Hoe verliep de samenwerking met de huisartsen?

"We hebben wanneer nodig overlegd met de collega's van de eerste lijn en we konden ook bijsturen als we het idee hadden dat er te veel patiënten rechtstreeks naar Spoed kwamen. Ook vanuit woonzorgcentra. Dit werkte prima!"

Intussen is de crisis voorbij zijn hoogtepunt en is alles wat genormaliseerd?

"We zijn terug naar de reguliere activiteit gegaan. Net zoals we de ladder opgeklommen zijn toen het drukker

We waren zeer goed voorbereid. Onze bedden capaciteit op Spoed was snel uitgebreid en we hadden een mooi opschalingsplan in geval dit niet zou volstaan.

Noodhospitaal Spoed

werd, zijn we nu terug naar beneden aan het gaan. We hebben het werken in twee gescheiden flows - COVID-19 en andere - opgeheven, en we zijn van clusterisolatie naar kamerisolatie gegaan op Spoedgevallen. Ik denk net op het juiste moment. Het is altijd een beetje koffiedik kijken om het niet te vroeg of niet te laat te doen. Bij te vroeg ga je de werking op Spoed compromitteren omdat er te veel patiënten in kamerisolatie moeten en de doorstroming moeilijk loopt. Als je het te laat doet, heb je een grote verspilling van middelen omdat er in de COVID-19-flow weinig patiënten komen maar er toch artsen en verpleegkundigen paraat staan. Ik denk dat we de juiste afweging gemaakt hebben. Op dit moment werkt de kamerisolatie op Spoed heel erg goed. We zijn nooit in een positie gekomen dat alles vast is komen te zitten."

Probleem dat zich voordeed: mensen met andere dringende klachten durfden niet meer naar Spoed komen, uit angst voor een besmetting?

"Dat klopt. We hebben gezien dat andere klachten zich nog heel weinig aanboden op Spoed tijdens de pandemie. Normaal zien wij ongeveer 3.500 patiënten per maand op Spoed. Tijdens de volle COVID-19-crisis waren er dit nog 2.400 tot 2.600. Dat is toch een daling van 20 tot 25 procent. We zien nu dat het patroon zich opnieuw keert: de COVID-19-pathologie is sterk afgenomen en de reguliere pathologie neemt opnieuw toe."

"Tijdens de COVID-19- periode bleek dat mensen die met niet-COVID-19- klachten naar Spoed kwamen er vaak veel ernstiger aan toe waren. We zagen mensen met een hartinfarct die twee dagen gewacht hadden om hulp te zoeken. Of patiënten die enkele dagen met een hersenbloeding hebben rondgelopen. Maar we hebben geen onverwachte overlijdens gehad op Spoed, als gevolg van COVID-19."

Hebt u zelf veel stress gehad?

"Het is drukker geweest dan anders, maar meer stress heb ik daar niet van gehad. Voor

mij kwamen er veel meer organisatorische taken bij. En ook het multidisciplinaire aspect stond nog meer dan anders op de voorgrond. Er moesten nieuwe samenwerkingsverbanden afgesproken worden, nieuwe flowschema's uitgetekend worden, andere manieren van werken afgesproken worden. Als spoedgevallenarts zijn wij hiervoor getraind."

Zijn jullie klaar voor een eventuele nieuwe piek?

"We waren nu al opmerkelijk goed voorbereid. Twee weken voor de echte hel is losgebarsten, stonden wij er al met een noodziekenhuis. En natuurlijk hebben we de afgelopen maanden veel geleerd waardoor we nog beter voorbereid zullen zijn, mocht er zich een nieuwe pandemie voordoen." ■